

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV. An scientia media doctrinæ sancti Augustini & D. Thomæ repugnet

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ARTICULUS IV.

An scientia media doctrine S. Augustini & D. Thomae repugnet?

Licet autoritas D. Augustini & S. Thomae omnibus sit venerabilis in Ecclesia, in his tamen quae spectant ad materiam de gratia, & praedestinatione, aliisque ad haec pertinentibus (qualis est praesens difficultas) tanti ponderis est, & momenti: ut Hormisdas Papa in Epistola ad Possessorem Episcopum, & Joannes secundus in Epistola ad Avienum Senatorem, remittant Catholicos ad libros Augustini, ut ibi videre possint, quid in hac materia Romana asseveret Ecclesia. Et in celebri illa disputatione, coram Clemente VIII. & Paulo V. circa hanc quaestionem habita, ad doctrinam S. Augustini & D. Thomae, tanquam ad lydiu lapidem, utriusque opinionis examen relatum est. Propterea utriusque Sancti Doctoris mentem & doctrinam, supra omnem aliam humanam rationem, diligenter hic oportet inquirere.

§. I.

Demonstratur scientiam mediam fuisse ab Augustino reprobam; non solum quantum ad abusum, sed etiam quantum ad substantiam.

19 **U**T mens & doctrina Augustini, circa praesentem quaestionem facilius possit innotescere, tria breviter hic praemittenda sunt. In primis sciendum est, quod D. Augustinus, lectis Epistolis Hilarii & Prosperi, quibus errores Semipelagianorum referebantur, & exprimebatur praesentia illa futurorum conditionatorum, independens a decreto, eoque anterior, quam illi docebant; & qua utebantur, tum ad defendendum errorem illum, quo asseriebant gratiam semper dari a Deo, intuitu boni operis, absolute, vel sub conditione praevisi; tum etiam ad conciliandam cum praedestinatione & decretis divinis, humanam libertatem, quam asseriebant tolli, si divina constitutio, seu decretum, humanas praeveneret voluntates: ut constat ex articulo praecedenti. Acceptis, inquam, illis Epistolis, duos scripsit libros: unum de praedestinatione Sanctorum, & alterum de bono perseverantiae, quos ad Prosperum & Hilarium direxit; & in quibus suam mentem & doctrinam, circa ea quae ab ipsis fuerant sibi proposita,clare expressit. Quare ex his libris, tanquam ex purissimis fontibus, vera & germana Augustini, ac proinde totius Ecclesiae doctrina, circa propositam quaestionem, haurienda est. Ut declarant verba Hormisdas Papae ad Possessorem Episcopum, in fine Epistolae, ubi inquit, *Quod ea quae sentit Romana Ecclesia de gratia & libero arbitrio, ex libro S. Augustini, maxime ad Hilarium & Prosperum, cognosci possunt.*

20 Sciendum est praeterea, quod Hilarius in praedicta Epistola ad Augustinum, illum monet, eique significat, quod Semipelagiani probare condebant, praesentiam illam futurorum conditionatorum, a divino decreto independentem, eoque anteriorem; non solum autoritate Patrum Graecorum, qui Augustinum praecesserant, sed etiam testimonio ipsiusmet Augustini, qui dixerat in libro de sex quaestionibus Paga-

A norum (haec est Epistola 46. tom. 2.) quod Tunc voluit Christus hominibus apparere, & apud eos predicare suam doctrinam, quando, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri; & quod prioribus saeculis, tam plenum infidelibus orbem noverat, ut eis apparere, vel predicare merito nollet, quos nec verbis, nec miraculis suis credituros esse praesiebat. Verba Hilarii Augustinum alloquentis sunt haec: *Et hoc non solum aliorum C. et holorum testimonio, sed etiam Sanctitatis tuae testimonio, disputatione antiquiori se reprobare restantur, ut est illud quod dixit Sanctitas tua, in quaestione contra Porphyrium, de tempore Christianae religionis; tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos predicari suam doctrinam, quando sciebat, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri.*

B Sciendum est tertio, nomen praedestinationis usurpari a SS. Patribus, non solum in ea stricta significatione, qua communiter accipitur a Theologis, pro transmissione scilicet creaturae intellectualis ad aeternam beatitudinem; sed etiam in sensu magis amplo, & in significatione latiori, pro ordinatione scilicet aeterna, cujuscumque rei a Deo efficienda in tempore: seu pro quocumque decreto praordinante, ac praedestinante futuritatem rerum; in quo sensu aliquid esse a Deo praedestinatum, idem significat ac esse ab illo praedestinatum. Sic nomen praedestinationis accepere Dionysius de divinis nomin. cap. 5. Damascenus oratione 1. de imaginibus. Hieronymus libro 5. sent. cap. 18. & Augustinus Tractatu 105. in Joan. ubi ait: *Deus omnia futura praedestinavit, & Tractatu 68. Deus fecit futura, ea praedestinando, & eorum causas preparando.* Ubi manifeste accipit praedestinationis nomen, pro decreto quod Deus praedestinavit res, etiam ordinis naturalis. In eodem sensu illud usurpavit Author libri de praedestinatione Dei, qui habetur inter opera Augustini, post librum de bono perseverantiae, & a Lovaniensibus in appendicem rejectus est. Dixit enim: *Deus praedestinavit, ut caelum semper volveretur, terra immobilis, circumvolvens eam, loco centri haberetur, sol & luna nocti dieique praessent &c.* His praemissis,

Dico primo: Scientiam mediam doctrinae D. Augustini apertissime repugnare, & ab illo pluribus in locis fuisse reprobam: non solum quantum ab abusum, sed etiam quantum ad substantiam.

Probatur primo conclusio ex cap. 10. libri de praedest. Sanctorum, ubi ait: *Praedestinatione quippe Deus ea praescivit, quae fuerat ipse facturus.* Et infra: *Quando promisit Abraham fidem Gentium, non de nostra voluntate potestate, sed de sua praedestinatione promisit: promisit enim quod ipse facturus erat, non quod homines &c.* Ex quibus verbis duplex sumo argumentum, ad probandum D. Augustinum reprobasse scientiam mediam. Primum est: Quae Deus est facturus, ex sua praedestinatione praecognoscit: At Deus omnes actiones nostras, quantumcumque liberas, facturus est: Ergo illas in sua praedestinatione praecognoscit, id est in decreto efficacis; ac proinde non datur in Deo praesentia futurorum, independens a decreto, eoque anterior.

Secundum sic potest proponi: Quod Deus promittit, non de nostra est potestate, sed de sua praedestinatione, inquit Augustinus: At Deus multoties promittit nostras actiones liberas, sicut quando promisit Abraham fidem, & conversionem Gentium: Ergo illas de sua praedestinatione promittit, easdemque in il-

la cognoscit, & sic idem sequitur quod prius.

23. Probatur secundo conclusio ex alio Augustini testimonio, desumpto ex cap. 9. eiusdem libri de predestinatione sanctorum, ubi incipiens respondere Semipelagianis, qui ex ejus testimonio, sumpto ex libro de sex quaestionibus Paganorum, probare volebant praesentiam illam futurorum conditionatorum a decreto independentem: respondet quod quando dixit in Praedicatione: *tunc voluisse hominibus apparere Christum* quando sciebat qui in eum fuerant credituri: hoc intellexit sine praedictio latentis consilij Dei; id est non excludendo divinum decretum, licet illud ibidem non expresserit. Verba Augustini sunt: *Illud autem quod in Opusculo meo quodam contra Porphyrium de tempore Christiana religionis me dixisse recitatis, ita dixi, ut hanc diligentem, & operosam disputacionem de gratia praeterirem &c.* Et postquam de verbo ad verbum recitavit id quod in illo opusculo asseruerat, addit: *Cernitis ne, me sine praedictio latenti consilij Dei, aliarumque causarum, hoc de praesentia Christi voluisse dicere, quod convincenda Paganorum infidelitati, qui hanc obyeceant quaestionem, sufficere videretur: Quid enim est veritas, quam praesentia Christi voluisse dicere, quod hoc locum in eum fuerant credituri: sed utrum praedictio sibi Christo, a seipsis habituri essent fidem, an Deo donante sumpturi: id est utrum tantummodo eos praesentia, an etiam praedestinaverit Deus credituros? quare ne ac disserere tunc necessariam non putavi. Proinde quod dixi, tunc voluisse apparere Christum, & apud eos predicare doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri, postet etiam dici: tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos predicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat, qui electi fuerant in ipso ante mundi constitutionem. Hac Augustinus: Ex quibus verbis duplex etiam argumentum desumitur.*

24. Primum est: Idem est apud Augustinum Deum praesentia fidem hominum, ac homines illam habituros esse a se; & idem est habere Deo donante fidem, ac Deum eorum fidem praedestinasse. Patet hoc manifeste, nam Augustinus unum per aliud exposuit, & ut terminos aequivalentes accepit, ut patet ex illis verbis: *Sed utrum praedictio sibi Christo, a seipsis habituri essent fidem, an Deo donante sumpturi: id est utrum tantummodo eos praesentia, an etiam praedestinaverit Deus credituros? Ubi explicat, & pro aequivalente accipit, Deum tantum praesentia fidem hominum, sub conditione praedictionis Christi, & eos illam a se habituros; & pro eodem accipit, homines Deo donante fidem esse sumpturos, ac Deum illorum fidem praedestinasse. At homines, nec in statu absoluto, nec in conditionato, fidem a seipsis sunt habituri, sed in utroque statu, Deo donante, fidem sumpturi: Ergo in utroque statu, non solum praesentia, sed etiam praedestinitur hominum fides; & consequenter in utroque statu, media praedestimatione, id est decreto efficaci, cognoscitur. Erhic evanescit scientia media, quae est cognitio futurorum conditionatorum, independentis a decreto, & praedestimatione divina voluntatis.*

25. Secundum argumentum est: Futurum de quo hic loquitur Augustinus, est conditionatum; & de eodem affirmat, illud esse praedestinitum, & ideo praesentia a Deo: Ergo ex ejus mente, futura conditionata a Deo sunt praedestinita, & ideo praesentia. Consequentia patet, Antecedens probatur dupliciter. Primum quia de eodem futuro respondet Augustinus, de quo interrogat Hil-

26. A larius: at Hilarius interrogat de futuro conditionato, scilicet de eo quod in sexta quaestione contra Porphyrium Augustinus docuerat, scilicet *Christum tunc voluisse hominibus apparere, quando sciebat & ubi sciebat esse, qui in eum essent credituri*: Ex quibus verbis Maifilenses suam doctrinam confirmabant, & male inferebant, ex fide praevisa in statu conditionato, Deum ad praemiandum moveri, & ex demeritis sub conditione praevisis, ad puniendum. Ergo responsio Augustini de eodem futuro debet intelligi. Secundo probatur idem Antecedens. Augustinus hic loquitur de eodem futuro, de quo in quaestione sexta Paganorum fuerat locutus; quod negari non potest, cum locum ipsum illius libri ibi explicet, & evolvat: At ibi sermo erat de fide hominum sub conditione praedictionis Christi; cum unum ex praecipuis testimoniis, unde ex Augustino colligunt Adversarii, certam conditionatorum notitiam in Deo, ex praedicto loco desumant. Ergo fateri debent, qui hic de eodem futuro, scilicet de fide Gentium, sub conditione praedictionis Christi.

26. Probatur tertio conclusio ex alio libro, quem Augustinus etiam edidit, post acceptas Epistolas Prosperi & Hilarii, & quem de bono perseverantiae inscripsit. Nam cap. 9. illius libri, exponens hunc locum Matth. 11. *Si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes &c.* quod communiter utuntur Adversarii, ad probandam scientiam media, dicit in eo praedestinationis mysterium maxime a Domino commendari, & addit: *Si quaratur a nobis, cur apud eos tanta miracula facta sint, qui ea non fuerant credituri, & apud eos facta non sunt, qui crederent si viderent, quid responderemus? Nunquid dicitur sumus quod in libro alio dixi, ubi sex quibusdam quaestionibus Paganorum, sine praedictio latenti consilij Dei, & aliarum causarum, quas prudentes possunt investigare, respondi. Et referens quomodo in illo libro respondeat illi quaestioni, cur Christus post tam longa tempora venerit: quia scilicet praesentia, quod nec verbis, nec miraculis suis credituri essent homines; si ance veniret, subdit: *Hoc certe de Tyro & Sidone non possumus dicere, & in eis cognoscimus, ad eas causas praedestimationis, haec divina judicium pertinere, sine quarum causarum latentium praedictio, tunc ista respondere me dixi. Quibus verbis confirmat responsonem & doctrinam quam tradiderat cap. 9. libri de praedestimatione Sanctorum, & iterum declarat, quod quando dixerat in libro de sex quaestionibus Paganorum, quod tunc Christus voluit hominibus apparere, & apud eos predicari suam doctrinam, quando, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri,**

27. E hoc intellexit sine praedictio latenti consilij Dei, & sine exclusione divini decreti. Quare D. Thomas 3. parte quaest. 1. art. 5. ad 2. proponens eandem difficultatem, cur scilicet Christus prioribus saeculis non venerit; & referens responsonem Augustini in libro de sex quaestionibus Paganorum. *Quod tunc voluit Christus apparere, quando sciebat & ubi sciebat, qui erant in eum credituri:* dicit Augustinum reprobasse hanc responsonem, cum in libro de dono persever. cap. 9. ait Tyrios fuisse credituros, si eis praedicaret Christus, & tamen noluit eis predicare.

27. Ex hoc erui potest argumentum efficax, ad demonstrandum D. Augustinum reprobasse scientiam mediam, non solum quantum ad modum illum erroneum, quod ponebatur a Semipelagianis, sed etiam quoad substantiam ipsam, & sicut

sicut nunc ponitur ab ejus defensoribus. Nam A
D. Augustinus, ut testatur D. Thomas fidelissimus ejus Discipulus, reprobavit cap. 9. libri de bono perseverantiae, quod dixerat in libro de sex quaest. Paganorum, nimirum quod *Christus tunc voluit hominibus apparere, quando, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri*. Quibus verbis praescientiam hujus futuri conditionati, si *Christus apud homines praediceret, credent*, à decreto independentem, admisisse videbatur; ut ipsi objiciebant Semipelagiani, sicut testatur Hilarius in Epistola ad Augustinum. Sed D. Augustinus cap. 9. libri de bono perseverantiae, non reprobavit praescientiam illam à decreto independentem, quantum ad abusum, & modum illum erroneum quod ponebatur à Semipelagianis: Ergo reprobavit illam quantum ad substantiam ipsam, & sicut nunc ponitur ab ejus defensoribus. Major est D. Thomae loco citato, Minor verò probatur. D. Augustinus cap. 9. libri de bono perseverantiae, solum reprobavit praescientiam illam à decreto independentem, eo modo quo illam tradiderat in libro de sex quaestionibus Paganorum: Sed in hoc libro eam non expresserat, cum in eo abusu, & modo erroneo, quo ponebatur à Semipelagianis: ibi enim non dixerat, quod fides praevisa, & praecognita à Deo, esset principium & motivum nostrae justificationis; & quod ejus intuitu Deus daret primam gratiam, & vocationem; imò nec leviter illud ibidem insinuaverat, sed ut ipse dicit in libro de praedestinatione Sanctorum cap. 9. solum ibi omiserat disputare, an illi qui praesciebantur credituri, à seipsis, vel Deo donante, habituri essent fidem: id est, ut ipsemet exponit, *An Deus tantum eos praescierit, vel etiam praedestinaverit credituros?* Ergo si cap. 9. libri de bono perseverantiae, reprobatalem praescientiam à decreto independentem, ut testatur Divus Thomas loco citato, eam reprobat quantum ad substantiam, & non solum quantum ad abusum, & modum erroneum, quo ponebatur à Semipelagianis.

28. Quartò probatur conclusio, ex eodem libro de bono perseverantiae, in quo S. Augustinus respondens D. Prospero, & suam mentem, & doctrinam exponens, circa quaestionem, de qua illum in sua Epistola interrogaverat, *An scilicet ea quae sunt à Deo praescita, sint etiam ab eo praedestinata: ita ut praescientia sit subnexa decreto, vel è contra decretum praescientiae tradit duas regulas generales, ex quibus apertissime sequitur destructio scientiae mediae. Prima habetur cap. 17. ubi Augustinus loquens de bonis operibus, quae Semipelagiani fatebantur esse à gratia Dei adjuvante, aut cooperante; non tamen preparante & praoperante, ut supra vidimus ex D. Prospero; sic loquitur, & discurrit. An forte nec ipsa dicuntur praedestinata? Ergo nec dantur à Deo, aut ea se daturum esse praescivit. Quid si & dantur, & ea se daturum esse praescivit, profecto praedestinavit. Ex quibus verbis Augustini, deo possunt erui efficacissima argumenta contra scientiam mediam.*

29. Primum est: Quidquid Deus donat & causat, etiam praedestinat & praedestinatur: Sed Deus donat & causat liberam consentiam, quo homo v. g. consentit primae vocationi ad fidem: Ergo illum praedestinat & praedestinatur, ac proinde non cognoscit ut futurum per scientiam mediam, antecedenter ad suam praedestinationem & decretum. Minor est certa de fide, Major autem est D. Augustini loco citato, ubi loquens de bo-

nis operibus à Deo praevisis, sic discurrit: *An forte nec ipsa dicuntur praedestinata: Ergo nec dantur à Deo. Quibus verbis clarissime docet, omnia quae sunt à Deo data, & causata, esse etiam ab illo praedestinata, seu praedefinita: unde, ut supra vidimus, cap. 9. de praedestin. Sanctorum, pro eodem usurpat, & quasi terminos aequivalentes accipit, habere aliquid à Deo donante, & illud habere à Deo praedestinate.*

Secundum argumentum potest sic formati:
B Ex Augustino, ea quae dantur à Deo, & quae se daturum esse praescivit, profecto praedestinavit: Ergo nulla datur praescientia, saltem respectu eorum quae sunt, & donantur à Deo, id est respectu bonorum, quae non sit fundata in decreto, & praedefinitione voluntatis divinae. Consequentia patet: nam si illa daretur in Deo, non esset bona haec illatio Augustini, *Si bona opera dantur à Deo, & se daturum esse praescivit, profecto praedestinavit. Unde statim subdit, Haec dona Dei, si nulla est praedestinatio quam ascendimus, non praesciuntur à Deo. Id est, nisi in Deo sit decretum, quò bona opera quae ab ipso donantur, praeparet, & praedestinet; illa non praesciuntur à Deo, cum nulla possit esse in illo praescientia bonorum operum, quae non sit innixa decreto, & fundata in praedefinitione voluntatis divinae.*

Secunda regula generalis, quam tradidit idem Augustinus cap. 18. ejusdem libri de bono perseverantiae est: Ubi in Scriptura, vel Sanctis Patribus invenitur nomen praescientiae, & agitur de vocatione electorum, nomine praescientiae debet intelligi praedestinatio: sic enim ibidem loquitur, *Deum praedestinasse, est hoc praescisse quod fuerat ipse facturum. Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi Dei tractatores, legimus Dei praescientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem praedestinationem intelligere. Si autem daretur in Deo aliqua praescientia bonorum operum, independentens à decreto, eoque anterior, falsa esset illa regula Augustini, ut constat: unde ipsi Adversarij docent, multa esse à Deo praescita, quae non sunt praedefinita, & praescientiam in Deo latius patere quam praedefinitionem: & ad hoc probandum adducunt plura testimonia SS. Patrum, qui Augustinum praecesserunt, quae tamen ipsemet Augustinus exponit, & dicit illos nomine praescientiae intelligere praedestinationem, live praescientiam in decreto & praedefinitione fundatam: non verò praescientiam à decreto independentem, eoque anteriorem. Plura alia Augustini testimonia praetermittit, quae apud Salmanticenses, & Joannem a S. Thoma videri possunt.*

§. II.

Præcluditur aditus evasivibus Adversariorum.

D Vplici evasione conantur Recentiores eludere Augustini testimonia §. praecedenti exposita. In primis aliqui dicunt, quòd quando Augustinus requirit ad praescientiam futurorum, praedestinationem, seu decretum, loquitur de futuris absolutis, non autem de conditionatis. Secundo alij respondent, quòd quando ille rejicit praescientiam futurorum à decreto independentem, eam solum reprobat, quantum ad abusum, & modum illum erroneum, quòd ponebatur à Semipelagianis: quatenus scilicet ex illa dicebant Deo exhiberi idonea motiva praedestinationis.

destinationis & gratia: non autem quantum ad
 eius essentiam, seu substantiam.

33 Contra primam elusionem est primò, quòd
 Augustinus locis relatis §. precedenti, agit de
 illis futuris, de quibus à D. Prospero & Hilario
 fuerat interrogatus, & de quibus mentionem
 fecerat in libro de sex questionibus Paganorum:
 Sed illa, ut ibidem ostendimus, sunt futura
 conditionata; erat enim ibi quæstio de isto fu-
 turo, *Si Christus tali tempore, & loco, apud Gentiles
 predicasset, an illi credidissent, vel non?* Ergo quan-
 do D. Augustinus requirit ad illorum præscien-
 tiam prædestinationem, seu decretum, docet
 præscientiam conditioneratorum esse in decreto
 & prædestinatione fundatam.

34 Secundo, Augustinus cap. 10. de prædest. San-
 ctificat: *Prædestinatione quippe Deus ea præscivit
 quæ fuerat ipse facturus.* Sed quæ Deus fuerat fa-
 cturus, non sunt absolute sed conditionate futu-
 ra: absolute enim futura, Deus absolute fa-
 cturus est, non verò facturus fuerat. Ergo D.
 Augustinus intendit, Deum in sua prædestina-
 tione, seu decreto, cognoscere futura condi-
 tionata.

35 Tertio, D. Augustinus non solum docet, ad
 præscientiam futurorum requiri prædestinatio-
 nem, seu decretum, sed etiam in ipsa prædesti-
 natione, siue decreto, Deum futura cognosce-
 re, ut constat ex his verbis: *Prædestinatione suâ
 quippe Deus ea præscivit, quæ fuerat ipse facturus.*
 Sed hoc non potest verificari de futuris etiam
 absolutis, in sententia Adversariorum: licet
 enim quidam ex illis velint præscientiam abso-
 lutorum supponere decretum absolutum, ne-
 gant tamen eam in illo fundari, & Deum in tali
 decreto futura absoluta cognoscere; sed in eo-
 rum veritate objectiva, vel in causis secundis à
 Deo comprehensis, aut in aliis mediis supra
 disp. 4. à nobis impugnatis: Ergo illi longis-
 sime ab Augustino distant.

36 Quarto, Dato & non concessio, quòd ibidem
 Augustinus loqueretur tantum de futuris abso-
 lutiis, & non de conditionatis: hoc ipso tamen
 quòd docet, illorum præscientiam esse in præ-
 destinatione seu decreto fundatam, omnino
 excludit scientiam mediam, & id ipsum de fu-
 turis conditionatis fateatur. Nam si futura ab-
 soluta in decreto cognoscantur à Deo, necessa-
 rio dicendum est, illud esse infallibiliter & ab
 intrinseco cum illis connexionem & proinde de se
 efficax, & causans determinationem voluntatis
 humanæ; si enim esset purè indifferens, & ex-
 pectans determinationem à libero arbitrio, non
 posset esse medium, conducens ad certam &
 infallibilem, nostrorum actuum liberorum cog-
 nitionem; ut supra ostensum est, & ipsi Adver-
 sarii fatentur. Dato autem decretum ab intrin-
 seco efficax, nostras actiones liberas prævenire,
 & causare determinationem voluntatis huma-
 næ; penitus evanescit & de medio tollitur
 scientia media, quæ (ut profitentur ejus Defen-
 sores) coherere non potest, nisi cum decreto
 indifferenti & determinabili à voluntate crea-
 ta, quantum ad speciem actûs: Ergo &c.

37 Quinto, Si futura absoluta cognoscit Deus in
 sua prædestinatione, ut aperte Augustinus fate-
 tur, est propter dependentiam quam habent ab
 illa: Sed ab eisdem causis in statu conditionato
 dependent futura conditionata, à quibus in sta-
 tu absoluto dependent futura absoluta: Ergo
 scit illa videt in suo decreto efficaci, sic etiam
 Tom. I.

A hæc in sua prædestinatione cognoscit.

Sextò, Sic comparatur promissio conditio-
 nata, ad conditioneratorum decretum, sicut absolu-
 ta, ad absolutum: Ergo si ex Augustino supra
 relato, quidquid Deus absolute promittit, de
 sua prædestinatione absoluta promittit, & con-
 sequenter in illa cognoscit; etiam quidquid
 conditionerate promittit, de sua prædestinatione
 conditionerata promittit, & in ea illud cogno-
 scit.

Denique, non est cur diutius ad hoc immore-
 mur, & amplius laboremus ad demonstrandum,
 Augustinum locis citatis loqui de futuris condi-
 tionatis, cum P. Annatus hoc tandem fateri co-
 actus fuerit epilogo libri supra citati num. 13.
 ubi ait: *Augustinum illis verbis, Vtrum illos præ-
 scierit tantum, aut prædestinaverit creaturas, intel-
 ligere prædestinationem, non quæ precedat, sed quæ
 accedat ad præscientiam fidei conditionerate future,*
 evertens aut retractans quidquid supra ad argu-
 menta Salmanticenium, & Joannis à S. Thoma
 responderat, ut rectè observavit P. Baronius, li-
 bro de libertate humana, & gratia divina.

Secunda evasio Adversariorum confutata
 manet ex dictis §. precedenti, ibi enim fuse
 ostendimus, Augustinum reprobasse scientiam
 mediam, non solum quantum ad abusum, & mo-
 dum illum erroneum, quo ponebatur à Semipe-
 lagianis; sed etiam quantum ad substantiam:
 Tum quia Augustinus locis citatis expressè re-
 jicit omnem præscientiam à decreto independ-
 entem, & expressè docet quòd Deus præde-
 stinatione suâ omnia bona opera nostra præsci-
 vit, & quòd si ea præscivit, profecto & præde-
 stinavit. Tum etiam, quia, ut ibidem arguebamus,
 Augustinus reprobavit præscientiam futu-
 rorum conditioneratorum à decreto independ-
 entem, eo modo quòd illam tradiderat in li-
 bro de sex questionibus Paganorum, ut asse-
 rit D. Thomas 3. p. quæst. 1. art. 5. ad 2. cujus
 verba supra retulimus: Sed Augustinus in li-
 bro illo de sex questionibus Paganorum, ta-
 lem præscientiam tradiderat solum quantum
 ad substantiam, & non cum eo abusu, & modo
 erroneo, quòd ponebatur à Semipelagianis: ibi
 enim non dixerat quòd tali præscientia exhi-
 beret Deo congrua motiva ad gratiam, sed so-
 lum quòd Christus tunc hominibus voluit ap-
 parere, quando & ubi sciebat, qui in eum fue-
 rant credituri: Ergo ille reprobavit scientiam
 mediam, non solum quantum ad abusum, &
 modum erroneum, quòd ponebatur à Semipe-
 lagianis, sed etiam quantum ad ejus substantiam,
 & prout modò ponitur à Recentioribus.

Addo quòd, idem S. Doctor præscientiam fu-
 turorum à decreto independentem, quam Pela-
 giani & Semipelagiani in Deo fingeant, ex du-
 plici capite impugnari: primò quia propter
 bona vel mala opera sub conditione futura,
 nunquam tamen in ipsâ ponenda, Deus nemi-
 nem præmiat aut punit; secundo, quia ante de-
 cretum, prædestinationem, seu prædefinitio-
 nem divinæ voluntatis, nihil est futurum: Ergo
 reprobatur scientiam mediam, non solum
 quantum ad abusum, sed etiam quantum ad
 substantiam. Consequentia manifesta est: An-
 tecedens etiam quoad primam partem patet ex
 libro de prædestinatione Sanctorum cap. 13.
 ubi S. Augustinus commentum illud Semipe-
 lagianorum, ad præscientiam futurorum con-
 ditioneratorum concurrentium, ut eâ redderent

38

39

Diff. 2.
 sect. 2.
 §. 3.1
 40

rationem, cur Deus aliquos parvulos reprobet, non verò alios satis demereri non potest: Iudicari autem quemquam (inquit) non secundum merita quae habuit, quando fuit in corpore, sed secundum merita quae fuerat habiturus, si diutius fuisset in corpore, unde opinari poterunt homines, quorum ingenia non esse contemptibilia vestra indicant littera (Prosperum & Hilarium alloquitur, respondens ipsorum epistolis) & mirans, & stupens reperiri non possum, nec credere non audeam, nisi vobis non credere non audeam. Et libro de anima & ejus origine sic discurret: Si peccata, quae si homo viveret commissurus esset, etiam non commissum damnantur in mortuo, nullum beneficium collatum est illi, qui raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus: quandoquidem iudicabitur secundum eam quae in illo fuerat futura malitiam, non secundum eam quae in illo inventa est innocentiam, de nullo mortuo baptizato (etiam parvulo) poterit esse securitas; quia & post baptismum, non qualitercunque peccare, verum etiam apostatate homines possunt. Quid si ergo qui baptizatus hinc raptus est, apostata erat futurus, si viveret? nullum ne illi beneficium putabimus esse collatum, quod raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus; & propter Dei praescientiam, non sicut fidele membrum Christi, sed sicut apostatam iudicandum esse censebimus? Quando enim melius si peccata nondum facta, nondum cognita, sed praecognita & futura puniuntur, proficere illi duo de paradiso ante peccatum, ne in loco sancto & beatifico peccarent?

42. Quoad secundam vero partem, nempe quod D. Augustinus impugnaverit etiam sententiam horum haereticorum ex alio capite, nempe ex eo quod ante divinum decretum, nihil habet rationem futuri, etiam sub conditione, probatur ex variis ejus testimoniis. In primis enim S. Doctor de praedestinatione Sanctorum cap. 14. contra praedictos haereticos disputans, & explicans illud Sapient. 4. Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus, ait: Dicitur est secundum pericula vitae huius, non secundum praescientiam Dei, qui hoc praescivit quod futurum erat, non quod futurum non erat: id est quod ei mortem immaturam erat praestiturus, ut tentationum subtraheretur incerto, non quod peccaturus esset, qui mansurus in tentatione non esset. Ubi duo in hoc testimonio involuntur, nimirum quod immatura morte ille esset rapiendus, ut tentationum subtraheretur periculis, & quod si ille diutius maneret in hac vita, in peccatum laboraretur; & de primo asserit Deum habere praescientiam, quia posito decreto, talis effectus revera futurus erat, non verò de secundo, quia cum de illo Deus nullum haberet decretum, non erat futurum. Unde concludit: Hoc praescivit quod futurum erat, non quod futurum non erat. Deinde lib. 2. contra duas epist. Pelagian. cap. 7. adducens exemplum de duobus parvulis, quorum unus cum baptismo, & alter sine baptismo moritur, subdit: Quomodo praescivit ea futura, quae illis in infantia morituris, quia praescientia ejus falli non potest, praescivit potius non futura? Ubi praescientiam conditionatam ante efficaciam divinae voluntatis decretum, quam Semipelagiani admittebant, non impugnat ex eo quod bonis vel malis operibus, per eam sub conditione praevias, Deus puniat, vel praemium largiatur, sed ex eo quod scientia divina falli non potest, & praescire aliquid futurum quod revera futurum non est, ante decretum & praedestinationem divinae

A voluntatis. Simili discursu utitur lib. 1. de anima cap. 12. dicens: Ipsa exinanitur omnino praescientia, si quod praescitur non erit. Quomodo enim recte dicitur praesciri futurum, quod non est futurum? Prosper etiam in Epist. ad Augustinum, eundem Massiliensium errorem confutans, sic ait: Praeterita quae non extant, futura quae non sunt futura consingunt, novoque apud illos absurditate genere, & non agenda praescita sunt, & praescita non acta sunt.

Ex his in favorem nostrae conclusionis haec ratio formari potest. Destructo objecto alicujus scientiae, destruitur & ipsa scientia, quantum ad substantiam: Sed D. Augustinus objectum scientiae mediae destruit: Ergo & talem scientiam quantum ad substantiam reprobatur. Major patet, Minor probatur. Objectum scientiae mediae est futurum conditionatum, ut cognoscibile à Deo ante decretum, & praedestinationem suae voluntatis: Sed ex Augustino nullum datur futurum, etiam conditionatum, ante decretum & determinationem voluntatis divinae: Ergo ex Augustino non datur objectum scientiae mediae. Major est evidens, Minor verò probata manet ex dictis: Augustinus enim loci citatis expressè docet futura quae Pelagianisangebant, quae conditionata erant, ut ex supra dictis patet, revera non esse futura, quia nimirum illi volebant ea esse futura ante decretum & praedestinationem divinae voluntatis, quae est prima radix futuritionis & contingentiae rerum, existimabant enim opera nostra non fore libera, si decretum Dei efficaciam illa praecederet, & si divina constitutio humanas praeveneret voluntates, ut refert S. Prosper, supra relatus, in Epistola ad Augustinum.

Confirmatur ex eodem S. Doctore Tractatu 68. in Joan. ubi explicans haec verba Isaia 45. v. 11. Hac dicit Dominus Sanctus Israel, plastes ejus: ventura interrogate me, legit secundum aliam translationem: Quis fecit quae futura sunt, & subdit: Non enim ait qui facturus est quae futura sunt, sed qui fecit quae futura sunt; Ergo & fecit ea, & facturus est ea: nam neque facta sunt, si ipse non fecit, neque futura sunt, si ipse non fecerit: Quibus verbis expressè docet Deum facere futura, ea praedestinando, seu praedefiniendo, subindeque divinae voluntatis decretum & praedestinationem, esse radicem totius futuritionis, atque adeo nihil posse concipi ut futurum, sive absolute, sive conditionate, in signo rationis illam antecedente. Unde in libro de bono persever. cap. 17. in fine, loquens de initio fidei nostrae, & aliis operibus bonis ad salutem aeternam conducentibus, sic concludit: Si nulla est praedestinatio quam defendimus, non praesciuntur à Deo, & ibidem saepe repetit, Si Deus bona opera praescivit, profectò praedestinavit; quae verò non praedestinavit bona, non praescivit. Et libro 26. contra Faustum cap. 4. reddens rationem cur nesciat an aliquid sit futurum, ait: Ideo nescio, quia quid habeat de hac re Dei voluntas, me latet: illud me tamen non latet, sine dubio futurum, si hoc Dei voluntas habet. Quibus verbis omne genus futurorum à divinae voluntatis decreto pendere statuit. Quare immediate antea dixerat: Illud sanè scimus, hoc de Elia factum, quod Dei voluntas habet; quod autem Dei voluntas non habet, fieri de quoquam omnino non posse. Ergo Sanctus Doctor aperte rejicit scientiam mediam, quantum ad substantiam, & non solum abusum illius. Confir-

45 Confirmatur amplius: Augustinus tria passim A docet quæ generatim scientia mediæ repugnant. Primum est, gratiam efficacem desumere vim suam ab omnipotentissima Dei voluntate. Secundum, res dici & esse futuras à priori, quod à Deo sciuntur. Tertium, Deam cognoscere creaturas in sua essentia, ut in causa. Quæ omnia negant Adversarij, quod videat cum nullo illorum seorsim, multo minus cum his tribus conjunctim, stare posse scientiam mediam, quam à principiis omnino contrariis desumunt. Ergo S. Doctor rejicit scientiam mediam, quantum ad substantiam, & non solum quoad abusum, & modum illum erroneum, quod ponebatur à Semipelagianis. Consequentia manifesta est, Antecedens verò, quoad secundam & tertiam partem, disp. 2. art. 1. & disp. 3. art. 4. ostensum est, & quantum ad primam, fusè Tractatu sequenti disp. 5. demonstrabitur, agendo de efficacia voluntatis divinæ.

§. III.

Quid de D. Thomæ?

46 IN omnibus semper Augustino adhæsit fidelissimus ejus discipulus D. Thomæ; quare non potuit ei placere scientia mediæ, si Augustino displiceret; nec ab illo approbari, si ab isto fuerit reprobata. Placet tamen hic breviter ostendere, quantum à doctrinæ D. Thomæ principiis talis scientia abhorreat, & quàm longè ab ea distent Defensores illius: non enim melius mens S. Doctoris inquiri potest, quam ex principiis communibus, toti ejus doctrinæ connexis, cum nulli hanc quaestionem ex professo pertractaverit. Unde,

Dico secundò: scientiam mediam pluribus principiis doctrinæ D. Thomæ apartissime repugnare.

Probatur conclusio multipliciter, exponendo scilicet plura principia doctrinæ D. Thomæ, quæ manifestè repugnant scientiæ mediæ, & ex quibus evidenti illatione sequitur ejus destructio.

47 In primis evidens est, scientiam mediam, non posse stare, destructo ejus objecto: Sed D. Thomæ destruit objectum scientiæ mediæ: Ergo & ipsam scientiam. Minor probatur: Objectum scientiæ mediæ, est veritas objectiva propositionum contradicentium de futuro contingenti ante decretum, ut docent ejus assertores: Sed hanc veritatem objectivam excludit S. Doctor variis in locis supra relatis, quibus docet contradictoriis de futuro contingenti nullam inessec determinatam veritatem non solum quoad nos, sed etiam quoad se: nam lect. 13. super cap. 8. libri Perihem. negat hujusmodi contradictoriis veritatem, quia futurum contingens non habet esse determinatum in suis causis liberis. Et in 1. sent. dist. 38. quaest. 1. art. 5. ad 2. ait: Futurum contingens non est determinatè verum antequam fiat, quia non habet causas determinatas.

48 Confirmatur: Idem S. Doctor 1. p. quaest. 16. art. 7. ad 3. hæc scribit: Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret, unde sublatà causâ non esset futurum illud fieri: sola autem prima causa est æterna; unde ex hoc non sequitur, quod ea quæ sunt, semper fuerint verum ea esse futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura; quæquidem causa solus est Deus. Atqui

non fuerunt futura in causa sempiterna inde sumpta, sed per decretum determinata: Ergo ante illud decretum, D. Thomæ nullam agnoscit veritatem in futuris contingentibus, ac proinde tollit objectum scientiæ mediæ.

Secundò, Unum ex principiis quod D. Thomæ frequenter usurpat, est Deum non cognoscere res immediatè in seipsis; sed solum in seipso, & in sua essentia tanquam in causa, & medio prius cognito. Ita expressè docet hic art. 5. in corpore, quod his verbis concludit: Sic igitur dicendum est, quod Deus seipsum videt in seipso, alia autem à se videt, non in ipsis, sed in seipso. Idem repetit in responsione ad primum. Item 1. contra Gentes, cap. 49. probat ex Dionysio, Deum omnia cognoscere in sua essentia tanquam in causa. Et cap. 65. ratione 5. Cognitio (inquit) Dei est de rebus omnibus per causam: se enim cognoscendo quis est omnium causa, alia quasi suos effectus cognoscit. Quod cap. 67. extendit ad futura contingentia, & cap. 68. ad actus liberos nostræ voluntatis, ut ibidem videri potest. Ex hoc autem principio sequitur manifestè destructio scientiæ mediæ, cum enim essentia divina non sit causa rerum ad extra, nisi ut habet adjunctam voluntatem, & nisi ut determinata per decretum: èd quod Deus non sit agens ad extra per modum naturæ, sed per modum liberi: si in illa tanquam in causa, & medio prius cognito, futura contingentia & libera cognoscit; evidens est illa non posse cognoscere antecedenter ad decretum, per scientiam mediam.

Tertium principium doctrinæ D. Thomæ est, rem esse futuram, esse denominationem extrinsecam, sumptam à preparatione, ordinatione, & determinatione causarum ad illius productionem. Ita docet quaest. 2. de veritate art. 12. in corp. & ad 7. & in 1. dist. 38. quaest. 1. art. 5. ad 3. Ex quo etiam principio solvitur omnis scientia mediæ, cum ex illo evidenter sequatur, nullum contingens esse determinatè futurum, absolute, vel conditionate, independenter à decreto, & ordinatione, vel determinatione causæ primæ, ut constabit ex infra dicendis, demonstrando impossibilitatem hujus scientiæ.

Quartò, D. Thomæ docet scientiam Dei esse priorem rebus, nec ab illis mensurari, quantum ad veritatem, & certitudinem; sed potius esse illarum regulam, & mensuram, ut videri potest in hac quaest. art. 8. ad 3. ubi ait: Sicut sibi ha naturalia sunt priora scientiâ nostrâ, & mensura ejus; ita scientia Dei est prior quàm res naturales, & mensura ipsarum. Et 1. 2. quaest. 93. art. 1. ad 3. Ratio intellectus divini aliter se habet ad res, quàm ratio humani intellectus. Intellectus enim humanus est mensuratus à rebus, ut scilicet conceptus hominis non sit verus propter seipsum, sed dicitur verus ex hoc quod consonat rebus. Intellectus verò divinus est mensura rerum, quia unaquæque res in tantum habet de veritate, in quantum imitatur intellectum divinum. Sed cum hoc principio non posse stare scientiam mediam, evidens est, quia talis scientia non est regula, & mensura certitudinis, & veritatis quæ est in rebus futuris; sed potius earum futuritionem, ac veritatem objectivam supponit, eamque tantum speculatur, & explorat: Ergo scientia mediæ principiis doctrinæ D. Thomæ repugnat.

Quintò, Constat ex pluribus testimoniis dist. 4. art. 6. §. 2. adductis, D. Thomæ docere præscientiam futurorum, saltem absolutorum, esse

in decreto fundatam, & ab eo dependentem. Id etiam aperte colligitur ex 1. sent. dist. 39. quæst. 1. art. 1. ad 5. ubi dicit: *Licet esse & scire Dei sint idem secundum rem, tam scire sequitur voluntatem, ut imperatum ab ipsa.* Et art. 2. ad 1. ait: *Ipsium scire in Deo esse subiectum libertati voluntatis.* Hinc verò præcludi viam ad scientiam mediam, s. præcedenti ostendimus; nam si præscientia futurorum nitatur decreto, illud debet esse infallibile, & ab intrinseco cum illis connexum, ac proinde de se efficax, & efficiens liberam determinationem voluntatis, subindeque excludens scientiam mediam, quæ supponit decretum indifferens, & à voluntate humana, quoad speciem actûs determinabile.

53 Sexto, Quotiescumque D. Thomas explicat concordiam nostræ libertatis cum divinis decretis, recurrit ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis, attingentis non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus, ut constat ex 1. p. quæst. 19. art. 8. ex primo contra Gentes cap. 55. & ex aliis locis supra à nobis citatis: Ergo non admittit scientiam mediam. Consequentia patet, si enim illam agnosceret, non deberet recurrere ad infinitam illam efficaciam divinæ voluntatis, sed potius ad præscientiam futuri consensûs, & ad scientiam illam exploratricem, quæ Deus scrutatur ac explorat quid homo ex innata libertate volentis sit, & ad quid determinabit concursum indifferenter quem illi offert, sicut ejus defensores docent.

54 Septimò, Idem S. Doctor 1. 2. quæst. 109. art. 2. ad 1. & 3. contra Gent. cap. 89. docet, quòd licet homo sit dominus suorum actuum, propter deliberationem rationis, quæ potest flexi ad unam partem, vel ad aliam: tamen quòd deliberet, vel non deliberet, quòd eligat, vel non eligat, hoc debet reduci in aliquod primum deliberans & eligens, quòd sit melius ratione humana, scilicet in Deum, qui est primum liberum, & primum principium nostrorum consiliorum & voluntatum. Unde 1. Periherm. lect. 14. sic ait: *Voluntas divina est intelligenda, ut extra ordinem entium existens, & velut causa quadam profundens totum ens, & omnes eius differentias: sunt autem differentia entis, possibile & necessarium: & ideo ex ipsa voluntate divina, originantur necessitas, & contingentia in rebus.* Quibus verbis reducit ipsam libertatem, & contingentiam rerum, ad ipsam voluntatem divinam, ut ad primum liberum, & primum determinans, ac profundens totum ens & omnes ejus differentias; non verò ad ipsam voluntatem humanam, quæ solum est secundum liberum, & secundum determinans. Ex quo etiam principio sequitur destructio scientiæ mediæ, quæ non reducit liberam electionem nostræ voluntatis, in Deum ut in primum eligens, & primum deliberans, ac determinans; sed potius in liberum arbitrium creatum, ex innata libertate, & dominio veluti à Deo emancipato, ut dicunt Avertarii, seipsum determinans ad speciem actûs, sub concursu indifferenti ipsi à Deo oblato. Unde (ut infra ostendemus) scientia media subtrahit à divina causalitate, & providentia, liberam nostræ voluntatis determinationem.

55 Octavo, D. Thomas 1. p. quæst. 14. art. 2. ad 1. & quæst. 2. de verit. art. 14. ad 1. docet non ideo res sciri à Deo, quia futurae sunt; sed ideo futuras esse, quia sciuntur à Deo; per scientiam sci-

licet practicam, & applicatam à decreto, ut disp. 3. art. 4. ostendimus: unde explicat dictum Origenis dicentis, *quia futurum est aliquid, id scitur à Deo*; & dicit hoc non esse intelligendum, secundum causam efficiendi, sed tantum secundum causam inferendi: id est in sensu tantum illativo, & non causali. At hoc principium repugnat etiam scientiæ mediæ, ejusque assertoribus, qui docent, ideo res futuras sciri à Deo, quia futurae sunt; & negant ideo illas esse futuras, quia sciuntur à Deo: Ergo idem quod prius.

Nonò, Molina & alii defensores scientiæ mediæ, docent prædeterminationem esse tantum certam certitudine causalitatis mediourum: Sed hoc reprobat à D. Thoma quæst. 6. de verit. art. 3. ubi dicit, *esse contra Scripturam & dicta Sanctorum.* Et quodlibet. 12. art. 3. inquit, *prædeterminationem habere certitudinem, ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli; ex parte voluntatis divinæ, cui non potest aliquid resistere; & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem.* Item quæst. 6. de verit. art. 3. ait, *prædeterminationem addere præscientiæ habitudinem causæ.* Ergo scientia media repugnat principiis Divi Thomæ.

Denique disputatione præcedenti ostendimus, decreta absoluta ex parte subiecti, & conditionata ex parte objecti, in Deo admittenda esse, juxta S. Doctoris principia, præsertim juxta principium illud quod in ejus doctrina certissimum, & communissimum est, Deum omnia in seipso ut in causa cognoscere: Sed cum decretis illis conditionatis scientia media coherere nequit, ut de se patet, ejusque defensores fuerunt: Ergo illa de medio tollenda est, si stare velimus doctrinæ D. Thomæ principia. Unde Salmanticenses referunt Curielem Doctorem Salmanticensem celeberrimum, cum primum scientiam mediam docuisset, eam post modum retractasse; cum enim totum septennium tunc Summa D. Thomæ, cum Cajetani Commentariis legendæ (cujus amore, ut Jacob Rachelis potiunda studio, flagrabat) impendisset, nulla hujus scientiæ semina aut vestigia in ea reperire potuit, cum maxime vellet; sed potius illam, Angelicæ doctrinæ principia apertissime repugnare, comperit. Vir est toto orbe celeberrimus, & supra omnem laudem, nullique partium addictus, imò & in scientiam mediam aliquando pronior, cui subinde major fides habenda, quam ulli nostrum, aut è Societate. Ex quo intelliges, gratis à Patre Annato dictum: *Thomæ apud D. Thomam scientiam mediam quasi visisset, sed in modum illius, qui cum breviarium suum perdisisset, ita quærebat ut invenendum timeret.*

ARTICULUS V.

Variis argumentis, ex principiis supra statutus desumptis, expungitur scientia media.

Hæc argumenta fusè, & lato calamo, disputationibus præcedentibus expendimus nunc ea hic in unum colligemus, & breviter ac dilucidè exponemus.